ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

18. července 2007 *

Ve věci C-213/06 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 Statutu Soudního dvora, podaný dne 8. května 2006,

Evropská agentura pro obnovu (EAO), zastoupená S. Orlandim a J.-N. Louisem, avocats, s adresou pro účely doručování v Lucembursku,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

přičemž dalším účastníkem řízení je:

Georgios Karatzoglou, bývalý dočasný zaměstnanec Evropské agentury pro obnovu, s bydlištěm v Ioannina (Řecko), zastoupený S. Pappasem, dikigoros,

žalobce v prvním stupni,

* Jednací jazyk: angličtina.

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann, předseda senátu, R. Schintgen, A. Tizzano (zpravodaj), A. Borg Barthet a E. Levits, soudci,

generální advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 10. května 2007,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Svým kasačním opravným prostředkem se Evropská agentura pro obnovu (EAO) domáhá zrušení rozsudku Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 23. února 2006, Karatzoglou v. EAO (T-471/04, Sb. VS s. I-A-2-35 a II-A-2-157, dále jen „napadený rozsudek"), kterým Soud zrušil rozhodnutí ze dne 26. února 2004, jímž byla rozvázána pracovní smlouva G. Karatzoglou (dále jen „sporné rozhodnutí").

Právní rámec

2 EAO byla zřízena nařízením Rady (ES) č. 2454/1999 ze dne 15. listopadu 1999, kterým se mění nařízení (ES) č. 1628/96 o pomoci pro Bosnu a Hercegovinu, Chorvatsko, Svazovou republiku Jugoslávii a Bývalou jugoslávskou republiku Makedonii (Úř. věst. L 299, s. 1).

3 Podle devatenáctého bodu odůvodnění nařízení č. 2454/1999 byla EAO zřízena pro potřeby obnovy zmíněných států, a jakmile bude tohoto cíle dosaženo, bude navrženo její zrušení.

4 Ustanovení týkající se fungování EAO byla stanovena nařízením Rady (ES) č. 2667/2000 ze dne 5. prosince 2000 o Evropské agentuře pro obnovu (Úř. věst. L 306, s. 7; Zvl. vyd. 11/34, s. 308). Toto nařízení bylo několikrát změněno, naposledy nařízením Rady (ES) č. 1756/2006 ze dne 28. listopadu 2006 (Úř. věst. L 332, s. 18, dále jen „nařízení č. 2667/2000"), které zejména prodloužilo mandát EAO do 31. prosince 2008.

5 Podle článku 10 nařízení č. 2667/2000:

„Na zaměstnance [EAO] se vztahují pravidla a předpisy platné pro úředníky a ostatní zaměstnance Evropských společenství [...].

[Z]aměstnanc[e] [EAO] tvoří přísně omezený počet úředníků jmenovaných nebo přidělených Komisí nebo členskými státy k výkonu řídících povinností. Zbývající personál sestává z ostatních zaměstnanců najatých [EAO] na omezenou dobu podle potřeb [EAO].“

6 Článek 2 nařízení Rady (EHS, Euratom, ESAE) č. 259/68 ze dne 29. února 1968, kterým se stanoví služební řád úředníků Evropských společenství a pracovní řád ostatních zaměstnanců těchto společenství a kterým se zavádí zvláštní dočasná opatření použitelná na úředníky Komise (Úř. věst. L 56, s. 1; Zvl. vyd. 01/02, s. 5), ve znění platném do 30. dubna 2004, určuje služební řád úředníků Evropských společenství (dále jen „služební řád“) a článek 3 téhož nařízení určuje pracovní řád ostatních zaměstnanců Evropských společenství (dále jen „PŘOZ“).

7 V hlavě II PŘOZ tvořily kapitolu 9 nazvanou „Skončení pracovního poměru“, ve znění platném v rozhodné době z hlediska skutkového stavu projednávaného případu, články 47 až 50 a tato kapitola stanovila jednotlivé případy, kdy je možné rozvázat smlouvu dočasného zaměstnance.

8 Konkrétně, čl. 47 odst. 2 písm. a) PŘOZ stanovil, že pracovní poměr dočasných zaměstnanců končí, pokud jde o smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou, „na konci výpovědní lhůty sjednané ve smlouvě“.

Skutkový základ sporu

9 Podle článku 4 své pracovní smlouvy (dále jen „smlouva“) byl G. Karatzoglou dne 7. listopadu 2001 přijat EAO jako dočasný zaměstnanec na dobu 18 měsíců.

10 Článek 5 písm. b) smlouvy stanoví:

„Tato smlouva může být rozvázána orgánem nebo zaměstnancem z jakéhokoliv důvodu specifikovaného v článcích 47 až 50 [PŘOZ] v souladu s podmínkami uvedenými v těchto článcích [...]."

11 Na konci původně smluveného období 18 měsíců se strany dohodly na pokračování smluvního vztahu na základě smlouvy uzavřené na dobu neurčitou. Dodatkem ze dne 7. května 2003 (dále jen „dodatek") tudíž původní smlouvu změnily.

12 Článek 4 smlouvy ve znění dodatku stanoví:

„Smlouva je uzavřena na dobu neurčitou. Její trvání však nepřekročí dobu existence [EAO].

[EAO] si vyhrazuje právo rozvázat smlouvu v případě, že dojde k významnému snížení nebo zastavení jejích činností před ukončením existence [EAO]."

13 Podle dodatku zůstávají všechny ostatní články původní smlouvy, včetně článku 5, nezměněny.

14 Dopisem ze dne 26. února 2004 ředitel EAO oznámil G. Karatzoglou rozvázání smlouvy následujícími slovy:

„S politováním Vám musím oznámit, že bylo rozhodnuto o ukončení Vaší pracovní smlouvy s [EAO]. V souladu s čl. 47 odst. 2 [PŘOZ] a čl. 5 písm. b) druhým pododstavcem Vaší smlouvy činí délka výpovědní lhůty tři měsíce ode dne 27. února 2004."

15 Dne 27. května 2004 G. Karatzoglou podal stížnost ve smyslu článku 90 služebního řádu proti spornému rozhodnutí. Tato stížnost byla konkludentně zamítnuta vzhledem k tomu, že EAO na ni neodpověděla ve lhůtě čtyř měsíců stanovené služebním řádem.

Žaloba k Soudu a napadený rozsudek

16 Návrhem doručeným kanceláři Soudu dne 6. prosince 2004 G. Karatzoglou podal žalobu směřující ke zrušení sporného rozhodnutí.

17 Tato žaloba byla založena na pěti žalobních důvodech vycházejících z:

— porušení povinnosti uvést odůvodnění;

— porušení zásady ochrany legitimního očekávání;

— porušení článku 47 PŘOZ týkajícího se výpovědi;

— zneužití pravomoci a

— porušení zásady řádné správy.

18 Soud přezkoumal druhý žalobní důvod dovolávaný navrhovatelem, který vycházel z porušení zásady ochrany legitimního očekávání. V bodech 33 a 34 svého rozsudku připomněl judikaturu Společenství, podle níž možnost dovolávat se zásady ochrany legitimního očekávání se vztahuje na každého jednotlivce, který se nachází v situaci, ze které vyplývá, že správa Společenství tím, že mu poskytla konkrétní ujištění, u něj vyvolala podloženou naději, přičemž tato ujištění musejí být v každém případě v souladu s ustanoveními služebního řádu.

19 Ve světle této zásady Soud přezkoumal otázku, zda článek 4 smlouvy, ve znění pozměněném dodatkem, dával G. Karatzoglou legitimní ujištění, že jeho smlouva bude rozvázána pouze v případě, že dojde k významnému snížení nebo zastavení činností EAO před tím, než tato agentura splní své poslání.

20 V bodech 36 a 37 napadeného rozsudku Soud připustil, že změna článku 4 smlouvy dodatkem „vytvořila nejasnou situaci, pokud jde o obsah smlouvy". Jednak smlouva totiž odkazovala v článku 5, který zůstal nezměněný, na podmínky ukončení stanovené v článcích 47 až 50 PŘOZ umožňující mimo jiné, aby EAO rozvázala smlouvu dočasného zaměstnance bez odůvodnění. Nicméně kromě toho mohlo podle Soudu doplnění druhého pododstavce tohoto článku 4 „budit v žalobci dojem, že EAO omezila svoji pravomoc rozvázat smlouvu na případy, kdy dojde ke snížení nebo zastavení činností EAO před tím, než tato agentura splní své poslání".

21 Soud měl tedy v bodech 38 a 39 napadeného rozsudku za to, že G. Karatzoglou mohl věřit, že účelem článku 4 smlouvy, ve znění pozměněném dodatkem, bylo předem uvést důvod případného pozdějšího rozvázání smlouvy, a sice podstatné snížení nebo zastavení činností EAO před tím, než tato agentura splní své poslání, takže v režimu smlouvy, tak jak byla změněna dodatkem, mohl být čl. 5 písm. b) zmíněné smlouvy použit pouze částečně. Mimoto měl za to, že G. Karatzoglou mohl očekávat, že nekonkrétní ustanovení pracovní smlouvy budou vykládána ve smyslu příznivějším pro slabší smluvní stranu.

22 Soud z toho v bodech 41 až 45 napadeného rozsudku vyvodil, že „očekávání takto vyvolané u navrhovatele" má být považováno za legitimní zejména vzhledem k tomu, že žádné ustanovení PŘOZ nezakazovalo, aby EAO omezila na základě smluvních ustanovení svou pravomoc rozvázat smlouvu.

23 Vzhledem k tomu, že Soud přijal druhý žalobní důvod, zrušil sporné rozhodnutí, aniž by přezkoumal ostatní žalobní důvody.

Návrhová žádání účastníků řízení před Soudním dvorem

24 EAO navrhuje, aby Soudní dvůr:

— zrušil napadený rozsudek;

— sám rozhodl o sporu a zamítl žalobu podanou G. Karatzoglou a

— uložil navrhovateli náhradu nákladů obou řízení.

25 Georgios Karatzoglou navrhuje, aby Soudní dvůr:

— odmítl kasační opravný prostředek jako nepřípustný nebo podpůrně zamítl jako neopodstatněný a

— uložil EAO náhradu nákladů řízení.

K přípustnosti kasačního opravného prostředku

26 Georgios Karatzoglou se dovolává nepřípustnosti kasačního opravného prostředku vycházející z jeho opožděného podání. Podle něj uplynula lhůta dvou měsíců stanovená v článku 56 Statutu Soudního dvora dne 8. května 2006, zatímco kasační opravný prostředek byl podán 9. května 2006.

27 Je třeba nicméně konstatovat, že kasační opravný prostředek byl podán faxem dne 8. května 2006, což bylo ve lhůtě dvou měsíců stanovené ve zmíněném článku 56. Datum dovolávané G. Karatzoglou je datum, kdy byl doručen prvopis návrhu na zahájení řízení.

28 Článek 37 odst. 6 jednacího řádu Soudního dvora přitom stanoví, že „den, kdy je stejnopis podepsaného prvopisu podání [...] doručen do kanceláře telefaxem nebo jiným technickým prostředkem, jímž Soudní dvůr disponuje, [je] rozhodný pro účely

zachování procesních lhůt, a to za podmínky, že podepsaný prvopis podání [...] je doručen do kanceláře do deseti dnů poté."

29 Je tudíž nutno konstatovat, že podmínka požadovaná v tomto ustanovení je v projednávaném případě splněna. Kasační opravný prostředek musí být tedy prohlášen za přípustný.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

30 Ve svém kasačním opravném prostředku EAO vytýká Soudu, že se dopustil různých nesprávných právních posouzení. V prvním důvodu kasačního opravného prostředku uplatňuje v podstatě, že Soud vyložil znění smlouvy ve smyslu, který je zjevně v rozporu s vůlí stran, a ve druhém důvodu kasačního opravného prostředku, že nesprávně došel k závěru o porušení zásady ochrany legitimního očekávání.

31 Ve svém druhém důvodu kasačního opravného prostředku, který je třeba přezkoumat nejdříve, EAO konkrétně uplatňuje, že podmínky, kterým judikatury Společenství podřizuje dovolávání se zásady ochrany legitimního očekávání, nejsou v projednávaném případě splněny. EAO totiž tvrdí, přičemž odkazuje na ustálenou judikaturu Soudu (viz rozsudek ze dne 7. listopadu 2002, G v. Komise, T-199/01, Recueil FP, s. I-A-217 a II-1085, bod 38), že žádné „konkrétní, nepodmíněné a souhlasné ujištění" nemůže vyplývat z takových rozporných ustanovení, jako jsou ustanovení uvedená ve smlouvě. Kromě toho ujištění údajně daná G. Karatzoglou nejsou v souladu s pravidly použitelnými na EAO, a zvláště s článkem 23 nařízení č. 2454/1999, který ukládá EAO, aby zaměstnávala zaměstnance pouze na omezenou dobu podle svých potřeb.

32 Georgios Karatzoglou namítá, že Soud měl právem za to, že mu byla dána dostatečně konkrétní, nepodmíněná a souhlasná ujištění, pokud jde o omezení důvodů rozvázání jeho smlouvy. EAO se nespokojila s dáním nejasných ujištění, ale uzavřela s ním dodatek ke smlouvě směřující ke změně právního rámce, v němž byl zaměstnán. Kromě toho legitimní očekávání, kterého se G. Karatzoglou dovolává, je zcela v souladu s použitelným právem vzhledem k tomu, že žádné ustanovení PŘOZ nezakazovalo příslušnému orgánu, aby omezil prostřednictvím smluvních ustanovení svou pravomoc rozvazovat pracovní smlouvy.

33 V tomto ohledu je třeba úvodem připomenout, že podle ustálené judikatury patří zásada ochrany legitimního očekávání mezi základní zásady Společenství (viz zejména rozsudek ze dne 5. května 1981, Dürbeck, 112/80, Recueil, s. 1095, bod, 48). Z judikatury rovněž vyplývá, že každý jednotlivec má právo dovolávat se této zásady, pokud se nachází v situaci, ze které vyplývá, že správa Společenství tím, že mu poskytla konkrétní ujištění, u něj vyvolala podloženou naději (rozsudky ze dne 16. prosince 1987, Delauche v. Komise, 111/86, Recueil, s. 5345, bod 24; ze dne 25. května 2000, Kögler v. Soudní dvůr, C-82/98 P, Recueil, s. I-3855, bod 33, jakož i ze dne 22. června 2006, Belgie a Forum 187 v. Komise, C-182/03 a C-217/03, Sb. rozh. s. I-5479, bod 147). Daná ujištění musejí být kromě toho v souladu s použitelnými předpisy (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 20. června 1985, Pauvert v. Účetní dvůr, 228/84, Recueil, s. 1969, body 14 a 15, jakož i ze dne 6. února 1986, Vlachou v. Účetní dvůr, 162/84, Recueil, s. 481, bod 6).

34 Avšak je třeba poukázat na to, že i když Soud správně připomněl tuto judikaturu v bodech 33 a 34 napadeného rozsudku, použil v projednávaném případě nesprávně kritéria jí stanovená.

35 Především je namístě konstatovat, že ze zmíněného rozsudku vyplývá, že G. Karatzoglou nebyla dána žádná „konkrétní ujištění", která by u něj mohla vyvolat jakékoliv legitimní očekávání, pokud jde o délku trvání jeho pracovní smlouvy.

36 Soud totiž v bodě 36 napadeného rozsudku poukázal na to, že „změna článku 4 původní smlouvy dodatkem [...] vytvořila nejasnou situaci, pokud jde o obsah smlouvy". Soud v bodě 37 zmíněného rozsudku vysvětlil, že „kdyby nebyl doplněn druhý pododstavec článku 4, EAO by nesporně měla právo rozvázat smlouvu [G. Karatzoglou] z jednoho z důvodů uvedených v článcích 47 až 50 PŘOZ, s výhradou dodržení podmínek stanovených v těchto článcích, jak je stanoveno v čl. 5 písm. b) původní smlouvy. Doplnění druhého pododstavce článku 4 mohlo naopak u [dotčené osoby] vyvolat dojem, že EAO omezila svou pravomoc rozvázat smlouvu na případy, kdy dojde ke snížení nebo zastavení činností EAO před tím, než tato agentura splní své poslání".

37 Z výše uvedeného vyplývá, že samotný Soud uznal, že smluvní situace G. Karatzoglou byla přinejmenším nejistá.

38 V rozporu s tím, co se domníval Soud v bodech 38 až 40 napadeného rozsudku, taková nejasnost nemůže přitom vést ke „konkrétnímu ujištění". Nový článek 4 smlouvy mohl být totiž vykládán stejně tak ve smyslu dovolávaném G. Karatzoglou, jako ve smyslu uplatněném EAO (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Kögler v. Soudní dvůr, bod 34).

39 Kromě toho je namístě poukázat na to, že z napadeného rozsudku nevyplývá žádná jiná skutečnost, která mohla vést k přesvědčení G. Karatzoglou, pokud jde o délku trvání jeho smlouvy. Závěr Soudu o existenci takových ujištění je založen totiž pouze na smluvní situaci vyplývající ze změny článku 4 původní smlouvy G. Karatzoglou.

40 Kromě toho v tomto ohledu se nelze dovolávat zásady uvedené v bodě 39 napadeného rozsudku, podle níž slabší strana pracovní smlouvy může očekávat, že nekonkrétní ustanovení zmíněné smlouvy budou vykládána v její prospěch.

41 Stačí totiž poukázat na to, že skutečnost, že G. Karatzoglou může být považován za slabší stranu smlouvy, nemá žádný dopad na zjištění neexistence konkrétních ujištění poskytnutých správou Společenství v projednávaném případě. Okolnosti související se smluvním postavením G. Karatzoglou ve vztahu k jeho zaměstnavateli nemohou zhojit neexistenci jedné z podmínek nezbytných k prokázání existence legitimního očekávání.

42 Z toho vyplývá, že v projednávaném případě nebyly splněny podmínky vyžadované k tomu, aby bylo možno dojít k závěru o porušení zásady ochrany legitimního očekávání.

43 Soud se proto dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že sporné rozhodnutí způsobilo zásah do legitimního očekávání G. Karatzoglou ohledně skutečnosti, že jeho smlouva bude rozvázána pouze v případě, kdy dojde k významnému snížení nebo zastavení činností EAO před tím, než tato agentura splní své poslání.

44 S ohledem na výše uvedené úvahy, musí být druhý důvod kasačního opravného prostředku přijat.

45 Proto je namístě, aniž by bylo třeba přezkoumat další důvody dovolávané na podporu kasačního opravného prostředku, zrušit napadený rozsudek.

Ke vrácení věci zpět k Soudu

46 Podle čl. 61 prvního pododstavce Statutu Soudního dvora v případě zrušení rozhodnutí Soudu může Soudní dvůr sám vydat konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje, nebo věc vrátit zpět k Soudu k rozhodnutí.

47 Vzhledem k tomu, že Soud přezkoumal pouze jeden z pěti žalobních důvodů dovolávaných G. Karatzoglou, Soudní dvůr má za to, že nemůže ve věci rozhodnout. Je tudíž namístě vrátit tuto věc zpět Soudu, aby rozhodl o návrhových žádáních dotčené osoby směřujících ke zrušení sporného rozhodnutí, a rozhodnout o nákladech řízení později.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

1) Rozsudek Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 23. února 2006, Karatzoglou v. EAO (T-471/04), se zrušuje.

2) Věc se vrací zpět Soudu prvního stupně Evropských společenství, aby rozhodl o návrhových žádáních G. Karatzoglou směřujících ke zrušení rozhodnutí Evropské agentury pro obnovu (EAO) ze dne 26. února 2004, kterým byla rozvázána jeho pracovní smlouva.

3) O nákladech řízení bude rozhodnuto později.

Podpisy.